

Maria Muccillo, La storia della filosofia presocratica nelle »*Discussiones peripateticae*«

Girardi-Karšulin, Mihaela

Source / Izvornik: Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, 1976, 2, 235 - 236

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:722138>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

svoju knjigu odnosa retorike i poetike razmatranjem pojma *totaliteta u suvremenim poetikama*, posebice ruskih formalista, dioskura Pound—Eliot te predstavnika *New Criticism*.

Analizirajući odredbe retoričko-pjesničkoga totaliteta, Barilli izlaže temelje i teorijske pretpostavke ovih orijentacija. Konfrontirajući neke od dilema modernih lingvističko-kritičkih doktrina (Richards, Barthes), autor ispituje položaj pjesništva danas obzirom na emociju i intelekt, naime ulogu koju dijalektika, retorika i poetika danas igraju u ljudskoj praksi. Uspostavljajući homologiju sadašnjosti i prošlosti, uza svu polivalentnost i kompleksnost društveno-kulturnog konteksta tih ideja, autor zaokružuje upravo pojmom totaliteta vlastita pitanja o smislu, značenju i zadacima dviju disciplina (poetike i retorike) kao dva univerzuma razgovora jedne zajedničke, bipolarne realnosti.

Ljerka Šifler-Premec

Maria Muccillo: LA STORIA DELLA FILOSOFIA PRESOCRATICA NELLE »DISCUSSIONES PERIPATETICAE« DI FRANCESCO PATRIZI DA CHERSO, objavljeno u »*La Cultura, Rivista di Filosofia Letteratura e Storia*«, 1—2, 1975 (48—105)

»Povijest predsokratske filozofije u 'Discussiones peripateticae' Franje Petrića iz Cresa« od Marie Muccillo, asistentice Filozofskog fakulteta u Rimu, doktorska je disertacija izrađena u Institutu za filozofiju Filozofskog fakulteta u Rimu a pod rukovodstvom T. Gregorya, značajnog rimskog profesora filozofije koji se osobito bavi renesansnom filozofijom, a napose filozofijom hrvatskog renesansnog filozofa Franje Petrića. U ovoj studiji autorica Maria Muccillo analizira jedan od aspekata Petrićeve kritike Aristotela, Petrićevo nastojanje da kroz interpretaciju predaristotelovske, osobito predsokratske filozofije izvornije, povijesno objektivnije smjesti Aristotela u tradiciju grčke filozofije. Ovaj Petrićev pokušaj — ističe autorica — s jedne strane ugrožava Aristotelov autoritet mnogo više nego načelne objeckije i teorijska kritika, s druge strane predstavlja izuzetno značajan prilog renesansnoj historiografiji. Kritika Aristotela svakako nije nova u renesansnoj (platonističkoj, novoplatonističkoj) filozofiji, nov je međutim i originalan Petrićev historiografsko-filološki pristup, originalna je želja da se istraže i osvijetle izvori i geneza Aristotelove filozofije i time dokaže Aristotelova zavisnost o prethodnicima. Elemente za svoju kritiku dobio je Petrić iz humanističke filozofije: povijesna kritika; originalan je međutim kontekst u kojem je Petrić koristi — primjena povijesne kritike u rušenju Aristotelovog i peripatetičkog autoriteta. Svoje razumijevanje predsokratske filozofije (nasuprot Aristotelu) razvija Petrić

u dva osnovna smjera: 1. ističući slaganje Aristotela s prethodnicima; 2. razlažući također njihove međusobne razlike. Pokazujući slaganje Aristotela s prethodnicima originalan je Petrić u tome što to slaganje ne interpretira kao dokaz za »pax philosophica« (kako je to bilo uobičajeno u renesansnoj platonističkoj filozofiji). Pokazujući slaganje Aristotela s prethodnicima želi Petrić pobiti »averoiistički mit« o Aristotelu kao tvorcu i ocu logike, teologije, znanosti o biću itd., te ga interpretira kao svjesni Aristotelov plagijat. U razlici između Aristotela i prethodnika (koju razliku Petrić tumači kao Aristotelovo htijenje da bude pod svaku cijenu originalan) razvija Petrić vlastitu koncepciju o izvorima i metodama antičke spekulacije, vlastito razumijevanje smisla filozofije. Samo Petrićevo shvaćanje filozofije kao božanske iluminacije nije novo, originalan je međutim polemički karakter rasprave, suprotstavljanje predsokratske (prave, božanske) filozofije Aristotelu. Predsokratsku filozofiju tumači Petrić prvenstveno teološko-spiritualistički a Aristotelovu kritiku objašnjava njegovom nesposobnošću da se uzdigne na taj teološki plan. Aristotel je prema Petriću — ističe autorica — bitno promašio u interpretaciji predsokratika time što ih je odredio i protumačio kao filozofe fizičare. S druge — navodi autorica — iznosi Petrić niz fizičko-fizioloških učenja predsokratika, ne zato da bi se s njima složio, nego zato da nasuprot Aristotelovoj interpretaciji pokaže sve bogatstvo i raznolikost predsokratske filozofije.

Autorica citira važnija znanstvena djela o renesansnoj filozofiji uopće i o filozofiji F. Petrića napose (npr.: P. M. Arcari: *Il pensiero politico di Francesco Patrizi da Cherso*, Roma 1935; B. Brickman: *An introduction to Francesco Patrizi's Nova de universis philosophia*, New York 1941; P. O. Kristeller: *Eight Philosophers of the Italian Renaissance*, Stanford — California 1964; E. Garin: *La cultura filosofica del Rinascimento italiano*, Firenze 1961; T. Gregory: *Studi sull'atomismo dei Seicento*, I; Sebastiano Basson: »Giornale critico della Filosofia italiana«, XLIII (1964); Scetticismo ed empirismo Studio sul Gassendi, Bari 1961. i dr.), iscrpno iznosi Petrićeve teze o pojedinim filozofima predsokraticima i predaristotelovcima (Orfici, Zenon, Empedoklo, Anaksagora, Demokrit i dr.) te interpretira i tumači njihov smisao i značenje i time dokumentirano obrazlaže svoje teze. Ova analiza može svakako pridonijeti većem interesu za velikog hrvatskog renesansnog filozofa Franju Petrića i boljem razumijevanju smisla i originalnosti njegove kritike Aristotela i ujedno nam pokazuje da strane znanstvenostraživačke institucije istražuju i proučavaju priloge naših mislilaca evropskoj kulturi i filozofiji mnogo više nego što to činimo mi sami.

Mihaela Girardi Karšulin